

י"ד ע"י קרן תר"ג לזיכוי הרבנים
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת וישב | גיליון צ"ט - שנה ג' | כסלו תשפ"ו

פנינים מאירים
לשולחן השבת

פר"ס התורה

פשט

האם היו שלוחי מצוה?

וַיִּלְכוּ אֲחֵיו לְרַעוּת אֶת צֶאֱן אֲבִיהֶם בְּשָׂכֶם (לז, יב)
נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עצמן (רש"י).

מבאר בספר 'קהלת יצחק': כוונת רש"י לתרץ קושיא המתעוררת בפסוקים אלו, איך יתכן שבאו השבטים לידי תקלה למכור את יוסף, והרי שלוחי מצוה אינם ניווקים (פסחים ח.), והם היו שלוחי מצוה של כיבוד אב, שהלכו לרעות את צאן אביהם.

לפיכך פירש רש"י שלא הלכו לרעות אלא את עצמן, והיינו שעיקר כוונתם לא היתה למען הצאן, אלא לרעות עצמם באכילה ושתיה, ולקדושים כמו השבטים נחשב זה לפגם לפי מדרגתם, שלא ייחשבו כשלוחי מצוה, ולכן איבדו את השמירה העליונה ובאו לידי מעשה כזה.

רמז

רחל מתה - הרמז בפסוק

מִה הַחֲלוּם הָאֵשֶׁר חֲלָמָתְהָ בָּאוּ נְבוֹא אֲנִי וְאֶמְקֶה (לז, י)
הבוא נבוא - והלא אמר כבר מתה (רש"י).

בספרו 'זאת ליעקב', כותב הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ששמע רמז יקר, שדברי רש"י אלו רמוזים בתוך תיבות הפסוק 'אֲשֶׁר חֲלָמָתְהָ בָּאוּ', כי כשנתבונן נראה שבתוך מילים אלו מסתתרות המילים 'רחל מתה', אם נפסק ונחבר את האותיות בצורה אחרת, כך: אשך-ח-ל מ-ת-הבוא.

דרוש

כוחן של דמעות

וַיִּבֶךְ אֹתוֹ אֲבִיו, וְהַמְדִּינִים מְכָרוּ אוֹתוֹ אֶל מִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר סָרִיס פְּרָעָה שֵׁר הַטְּבָחִים (לז, לה-לו)

לכאורה פסוק זה מיותר, שהרי כבר נכתב למעלה כל סדר מכירתו של יוסף, ולמה נכתב כאן שוב אחרי בכייתו של יעקב שהמדנים מכרו את יוסף למצרים.

רעיון נגשג כותב הגה"ק רבי אברהם סבע זי"ע, מחכמי ספרד, בספרו 'צורור המור': הכתוב בא ללמד כי שערי דמעה אינן נעולות, ושום דמעה אינה הולכת לאיבוד. הדמעות שיעקב שפך על יוסף, פעלו שיוסף לא יימכר לעבדות פרך באיזה אי נידח, אלא נמכר למצרים אצל פוטיפר אשר מינה אותו כאדון על כל ביתו. לכן מסמך הכתוב: וַיִּבֶךְ אֹתוֹ אֲבִיו, ובזכות זה - וְהַמְדִּינִים מְכָרוּ אוֹתוֹ אֶל מִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר סָרִיס פְּרָעָה שֵׁר הַטְּבָחִים.

סוד

כתונת של שמות קדושים

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רְאוּבֵן אֶל תִּשְׁפָּכוּ דָם הַשְּׁלִיכֵהוּ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה וְגו' לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדָא (לז, כב)

ידועה התמיהה, מה היא הצלת ראובן במה שצוה להשליך אותו אל בור נחשים ועקרבין. כותב בספרה 'מאור ושמש', שבידוע יש שם קדוש של כ"ב אותיות היוצא מפסוקי ברכת כהנים, והיינו השם 'אנקתם, פסתם, פספסים, דיונסים'. ויעקב עשה ליוסף את כתונת-הפסים, הרומז לשם הקדוש 'פספסים', ועל ידי כוונות וייחודים אלו זכה יוסף לשמירה ולחן, כמו שאומרים בתפילה בברכת כהנים 'ותנני לאהבה לחן ולחסד ולרחמים וכו' כשם שנתת את יוסף צדיק בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים'.

השבטים רצו לבדוק את יוסף אם הוא זוכה לשמירה בזכות צדקות עצמו, או רק בזכות הכתונת הקדושה הזו, לכן הפשיטו מעליו הכתונת, והיה אם גם אז לא יינזק, אות היא כי צדיק הוא.

אולם ראובן כשאמר השליכו אותו אל הבור, לא היתה כוונתו שיפשיטו מעליו הכתונת, ולא ידע שיעשו כן, ועל כן היה בטוח שיוסף לא יינזק, מחמת השמירה שיש לו מהכתונת שנעשתה עם שמות קדושים המסוגלים לשמירה.

פרשת מכירת יוסף למצרים

נושאי הפרשה:

חלומות יוסף • השלכת יוסף לבור ומכירתו • הבאת הכתונת ליעקב • נישואי יהודה • מעשה תמר • ניסיון בבית פוטיפר • יוסף בבית האסורים • חלום לשרי המשקים והאופים.

פרשת וישב עוסקת בראשית השתלשלות המאורעות שהובילו ליירדת ישראל למצרים. מה שהחל בקנאת האחים ביוסף, ובהמשך במכירתו והגעתו למצרים, שם הוא נאסר בבית האסורים בעקבות עלילת שווא, ופותר את חלומות שרי המשקים והאופים.

א. צמר מובחר

מכל 12 בניו, אהב יעקב ביותר את יוסף, שהיה דומה לו במאור פניו, ויעקב עשה לו כתונת מצמר מובחר הנקרא 'פסים'.

ב. מתי יבוא

יוסף הביא בפני אביו דיבורי חשד על בני לאה, והם קינאו בו ולא דיברו עמו לשלום. בפרט לאחר שיוסף סיפר לאחיו חלומות שחלם שהוא ימשול עליהם, הם הוסיפו לשנוא אותו. כשיעקב שומע את החלומות, הוא אמנם גוער בו, אך בלבו המתין יעקב מתי החלום יתקיים.

ג. מלאך גבריאל

בן 108 שנה היה יעקב כאשר שלח את יוסף

לראות את שלום אחיו שהלכו לשכם. כשיוסף אינו מוצא אותם, מודיע לו מלאך גבריאל שהם הלכו לדותן. כשיוסף מתקרב אליהם, זוממים האחים להורגו, אולם ראובן מציע להשליכו לבור, כשכוונתו להצילו לאחר מכן.

ד. מיני בשמים

האחים השליכוהו לבור מלא נחשים ועקרבין. לאחר מכן, כשאכלו לחם, הבחינו בשיירת ערביים הנושאים מיני בשמים. האחים הוציאו את יוסף מהבור ומכרוהו לערביים. הערביים מכרוהו למדיינים, שמכרוהו לפוטיפר במצרים.

ה. יצחק בוכה

ראובן שלא היה נוכח במכירה, הצטער וקרע בגדיו כשלא מצא את יוסף בבור. לאחר מכן טבלו האחים את כתונת יוסף בדם שעיר-עזים, ושלחו אותה ליעקב שהבין כי חיה טרפה אותו. במשך 22 שנה הוא התאבל ובכה, וגם יצחק שידע שיוסף חי בכה בגלל צערו של יעקב.

ו. טבעת ושמלה

כשראו האחים את צער אביהם, החליטו להוריד

התורה וההפטר

בפרשתנו לומדים על מכירת יוסף, ומכאן הקשר להפטרה בה נאמר 'על מִכְרֶם בְּפָסָף צִדִּיק וְאֶבְיוֹן בְּעֶבְרִי נִצְבָּלִים', שדרשו במדרש פסוק זה על מכירת יוסף, שהשבטים קנו לעצמם נעליים בכסף שקיבלו על מכירתו.

קדושת רש"י תאיר לנו בחושך

חיים של תורה

"ומאד-מאד היזהר ללמוד בכל שבוע חומש עם רש"י, כי זה מסוגל מאד-מאד ליראת שמים. וצריך לצייר לעצמו, קודם שמתחיל ללמוד רש"י, היאך קדושת רש"י תוכל להאיר לנו בחושך שלנו."

הלבנת פנים

דיבורים נוראים כאלו ברש"י, מעבירים רטט וחלחלה בלבו של כל לומד המתבונן עד היכן הדברים מגיעים! יהודי צריך להעדיף פשוט להישיר ולמות, ובלבד שלא יבייש שום אדם אחר ברבים. קל וחומר כאשר לא מדובר על ניסיון של שריפה, אלא על התאפקות מדיבור מיותר, או ויתור מסוים, בוודאי שחובה להתגבר בכל כוחו למען שמירת כבוד הזולת.

הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר וגו' (בראשית לח, כה) מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים (רש"י).

פגיעה בקיר - ולא באדם!

נסע פעם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל מיישיבתו שבשכונת בית וגן לביתו שבשכונת שערי חסד, כשאחד מתלמידיו מתלווה אליו. הנהג באותו היום נסע בחוסר זהירות ובמהירות מופרות, תוך שהוא מסכן את יושבי הרכב ואת הרכבים סביב. לא עבר זמן רב והנה פגעה המכונית על יושביה בתוך קיר בטון, ובנס לא ניוק איש, וניתן היה להמשיך בנסיעה.

במשך כל הנסיעה ישב הגרש"ז מלא חרדה, אך פיו חתום. לא הוציא משפתיו ולו מילה אחת. רק משהגיעו אל מחוץ חפצם המתין הגרש"ז עד שהתלמיד שהצטרף אליהם ירד מן המכונית, ואז פנה אל הנהג והוכיחו קשות על אשר סיכן שלש נפשות בנסיעתו זו. המשיך הגרש"ז ואמר לו: דע לך, כי כבר בתחילת הנסיעה כשראיתי שאתה נוהג שלא בזהירות, הייתי יורד מיד ממכוניתך, אבל מאחר ובחור נוסף הצטרף אלינו, לא רציתי לבזותך בעיניו, ואמרת בלבי, אמנם סכנה היא להמשיך בנסיעה, אבל נוח לו שיפול עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים---

הלבנת פנים - דאורייתא!

בעיה"ק טבריה שימש הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל כרב קהילות בני אשכנז, ולצדו שימש חכם גאון אחד כרב קהילות בני ספרד. פעם אחת בערב שבת קודש התגלה חשש פסול בעירוב המקיף את העיר, ושני הרבנים נדברו ביניהם אודות העירוב, והרב הספרדי אמר שהוא יברר את ההלכה וידאג לתיקון העירוב.

בבוקר יום השבת הבחינו כמה תלמידי חכמים שעדיין לא תיקנו את העירוב. הם נגשו אל הגה"מ קליערס וסיפרו לו מה שראו עיניהם, אך במקום שיפרסם הרב לאסור

לב לדעת

הכרת והבנת
מושג בתורה

חירה העדלמי | ויעל על גזיו צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה (בראשית לח, יב)

אחרי מכירת יוסף היו לאחים טענות על יהודה שהוא אחראי לכך, ולכן הורידו אותו מגדולתו. הוא פרש מאחיו שישבו על ההרים בחבון, או בשכם ודון בהרי אפרים, והוא הרחיק ללכת עד העיר 'עדולם' הנמצאת בשפלת יהודה. שם בעדולם הוא מצא איש כלבבו, חבר נאמן, ושמו 'חירה', הוא נעשה השותף שלו בעסקי הרכוש ובעדרי הצאן, ויהודה גילה לו את כל סודותיו, כמו גם בפרשת תמר כאשר שלח עמו את גדי העזים. במדרש רבה (פה, ד) מובאת שיטה, ש'חירה' זה חי אלף ומאתיים שנה, והוא 'חירם מלך צור' שהיה בימי דוד ושלמה, וכשם שהוא היה ידיד של יהודה בן יעקב, כך היה ידידו של דוד המלך מצאצאי יהודה.

עיניים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

מתנבל | ויתנבלו אתו להמיתו (בראשית לו, יח)

'האנטישמיות שוב מרימה ראש באירופה, ושוב מתרבים הדיווחים על יהודים הסובלים מהתנכלויות מצד עוברי אורח'. מושם מה, המושג 'התנכלות' באה לידי ביטוי בימינו במשמעות של אדם הפוגע במעשה בזולת, אולם רש"י מפרש כאן את הכתוב ויתנבלו אתו, וז"ל: 'תמלאו נכלים וערמוניות', כלומר, המילה 'יתנבלו' הוא מלשון מחשבות של תחבולות רעות (וכן פירש חבן עזרא וברד"ק שהוא מלשון מחשבה רעה). כך גם תרגם אונקלוס 'חשיבו'. [אמנם רש"י בפירושו על הכתוב במלאכי (א, יד) וארור נזל, כתב: 'מתנבל במרמה בדברי שקר', אך לכאורה גם שם כוונתו שחושב וזומם בלבו דברי שקר, וכן פירש רש"י בספר ירמיהו (ו, כח)].

אזניים לשמוע

כללי רש"י הק'
ברדקוק הלשון

ממשלש או | ויהי ממשלש חרשים (בראשית לח, כד) לשלשה

'הצטרפתי בעשרת ימי תשובה לבחני תורה שבכתב, כבר עברו כמעט שלשה חודשים רצופים שאני נבחן בכל יום' - סיפר ר' פרץ באושר בלתי מוסתר. 'זאת אומרת' - השיב לו חברו ר' זרח - 'שבימים אלו חודשי המבחנים שלך הופכים לכמעט שלשה במספר, ואתה בוודאי יודע איך הפסוק בפרשתנו קורא למצב כזה? - כמשלש חרשים!'

רש"י מבאר את הכתוב ויהי ממשלש חרשים, שאין הכוונה שעברו שלשה חודשים שלמים [כי אז היה צריך לומר 'יהי לשלשה חודשים']. גם אין כוונת הכתוב לומר שהיה זה קרוב לשלשה חודשים, שעברו שני חודשים שלמים ורוב החודש השלישי [כי אז היה הכתוב 'יהי כשלשה חודשים'].

אלא, כוונת הכתוב היא כך: 'יהי כהשתלש החודשים', שפירושו: יהיה כאשר נעשתה פעולת השילוש בחודשים והם נעשו למספר שלשה, והיינו שעבר רק רוב החודש הראשון, וכל החודש השני, ורוב החודש השלישי, כך שהיתה כאן הצטרפות וחיבור של שלשה חודשים, אבל לא חודשים שלמים.

מסבירים המפרשים, שכונת רש"י לומר, שהמילה 'משלש', אין פירושה 'מן שלשה' [כמו 'מהארץ' שפירוש 'מן הארץ']. כי אם 'שלש' המוזכר כאן הוא 'מספר' [כמו אחד שתי שלש וכו'], אזי היה הכתוב צריך לומר יהי 'משלשה', שהרי חודש הוא לשון זכר, ואין אומרים 'שלש חודשים' אלא 'שלשה חודשים'.

אלא המילה 'משלש' היא מלשון 'מקור הפועל', דהיינו תיאור עצם הפעולה בלי לציין מי עשה את הפעולה, או היכן ואימתי היא נעשתה. כמו המילה 'משלוח מנות', שאין פירושה 'מן שלוח', אלא 'משלוח' היינו פעולת השליחה, כך גם 'כמשלש' פירושה כאשר נעשתה פעולת השילוש בחודשים, והם התחברו למספר שלשה.

לדעת חכמה ומוסר להבין

פיני מוסר, חכמה, וחיזוק, מתוך פסוקי הפרשה

סיפר המשמש שלו, שפעם הבחין שהגיע לביתו של הדיין

יהודי נשוא פנים שהסתגר עמו זמן ממושך, המשמש לא הכירו ולכן היה סקרן לדעת מי האיש. במענה לשאלתו ענה לו הדיין מפאפא, שהיה זה ראובן בן יעקב בכבודו ובעצמו, שהתגלה אליו במיוחד להודות לו על פירושו בכוונת ראובן שהציע להשליך את יוסף לבור.

היה זה בשיעורו בחומש ורש"י כשהתעוררה קושיה: התורה מעידה על ראובן שכונתו בכך הייתה 'למען הצילו מידם', ואיך יתכן שהוא מציע להשליכו לבור עם נחשים ועקרבים, כשהסכנה

לחיי מוחשית עוד יותר. אלא פירש הדיין מפאפא, ראובן הצביע על בור מסוים להכניסו לשם, ועל כך נאמר 'השליכו אותו אל הבור הזה', ובור זה לא היה בו כלל נחשים ועקרבים, אולם הם השליכוהו אל בור אחר שהיה בסביבה שהיו בו נחשים ועקרבים. וזה שנאמר בהמשך הפסוקים 'וישב ראובן אל הבור', ראובן שלא היה בעת מכירת יוסף חזר לחפשו באותו בור הידוע לו, ששם הציע להכניסו ולא מצאו שם. הפסוק הדיין מפאפא ואמר, שראובן בא להודות על פירושו, באומרו שאכן כך היו פני הדברים!!!

שם ומשפחה בתורה

ויפר יהודה ויאמר צדקה מנמי (בראשית לח, כו)

הלך פעם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ברחובות ירושלים בליווי אחד מתלמידיו, והם מבחינים כי באותו רחוב עבר גם מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף'. נענה רבי שלמה זלמן זצ"ל ואמר לתלמידו בחביבות: אני מחבב את הגאון רבי יהודה צדקה, כי זה האיש היחיד שגם שמו הפרטי וגם שם משפחתו מוזכרים בפסוק אחד בתורה. תמה התלמיד ושאל היכן? חיך הגרש"א ואמר: בפרשת וישב - ויפר יהודה ויאמר צדקה מנמי...

ראובן בן יעקב בירושלים

ויאמר אלהם ראובן וגו' השליכו אותו אל הבור הזה (בראשית לו, כב)

בשכונת 'בתי הונגרי' שבירושלים התגורר הגה"צ רבי משה יוסף הופמן זצ"ל, הדיין מפאפא, שנודע כאיש קדוש מורם מעם, ומסר בכל יום שיעור בחומש עם פירוש רש"י בין מנחה למערב.

רענונות והתחדשות

והוא נער (ל, ב)

יוסף היה כל ימיו מתחדש בעבודת ה' בהתחדשות ורענונות כנער צעיר.

(בית אהרן, להרה"ק רבי אהרן מקרלין ז"ע)

היכן הבור אליו הושלך יוסף?

האם אפשר בימינו לבקר במקום בו השליכו את יוסף אל הבור?
וגם: ממה נובעת הטעות לזהות את הבור באזור הגליל?

‘עמיעד’ של ימינו, בינות לערים צפת וטבריה.

במקום זה ישנו אתר הנקרא בערבית ‘ג'וב יוסף', מדובר למעשה במתחם הכולל בור מים בעומק 3 מטר, תחת כיפת אבן הנשענת על ארבע קשתות, וסמוכות לו מספר חורבות, וכן היה במקום אכסניה עתיקה לאורחים.

בקרב הישמעאלים הידועים בחוש דמיונם המפותח, בשילוב נטייה להפרכת כזבים ובדיות, התפתחו במשך השנים סיפורים שונים ומשונים אודות בור זה שלטענתם הוא הבור בו הושלך יוסף הצדיק, ולא נחה דעתם עד שהוסיפו להצביע על אחד החורבות הסמוכות שזהו ביתו של יעקב אבינו, ועוד כהנה וכהנה דברי הבל ורעות רוח.

במערב הירדן?

כמובן שאין צורך להאריך ולבאר כמה מופרכת היא שמועה זו מכמה וכמה סיבות (כגון שהבור אינו סמוך לשכם, והבור מלא מים, ועוד), ולא היינו מתייחסים לדברי שטות של גוים אשר פיהם דיבר שווא וימינם ימין שקר, לולי העובדה שגם בספרים רבים של יראים ושלמים, יש שנגררו אחרי שמועות הישמעאלים ובטעות זיהו מקום זה כאזור ששם נמצא בורו של יוסף. נציין לדוגמה את הספר ‘חיבת ירושלים’ הכותב: ‘ולמערב הירדן הוא בור יוסף אשר השליכוהו אחיו שמה, והערביים קורין אותה ג'וב יוסף, ויש עליו כיפה עגולה וכו'.

הבור של יוסיפון

אמנם יש בידינו פתרון מסוים לשאלה כיצד נולד שיבוש משונה וטעות מזוהה זו לזהות את בורו של יוסף באזור הגליל, כפי שכותב בספר ‘אדמת קדש’, שנדפס שנת תרע"ג, וז"ל: ‘צפונה לטאריכיה ולכפר תנחום במרחק קילומטר יש מקום אחד שהערביים קורין לו דש'ב יוסף, שהוראתו גוב של יוסף, הערבים יושבי המחוז ההוא טועים באמנם כי זה הוא הבור אשר בני יעקב השליכו לתוכו את יוסף אחיהם, הערבים היושבים כעת בגליל ובעמק הירדן לא ידעו ולא יבינו כי הבור של יוסף מקומו אצל חורבת עיר דותן אשר במחוז שכם, ולא יתכן שיהי' אצל צפת הרחוקה מדותן מהלך של שני ימים, אולם אחר שהכרנו את עיר יודפת הקרובה להבור הזה, החלטנו כי בבור הזה נחבא יוסף פאלאוויואס (ש-חיבר את ספר יוסיפון) בברחו מעיר יודפת, בעת נפלה'.

מסתבר, שמכאן מקור הטעות, כאשר התחלף להם בין יוסף הצדיק, ובין יוסף בן גוריון...

היכן הבור אליו הושלך יוסף?

האם אפשר בימינו לבקר במקום בו השליכו את יוסף אל הבור?
וגם: ממה נובעת הטעות לזהות את הבור באזור הגליל?

בפרשת השבוע אנו לומדים על פרשת מכירת יוסף, כאשר יוסף הלך משכם אל השבטים, שם השליכו את יוסף אל בור שאין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו. משם הוציאו אותו והוא נמכר למצרים.

שעשה לי נס

כעבור כארבעים שנה, שוב עבר יוסף סמוך לבור זה, כפי שכותב בעל הטורים בפרשת ויחי (נ, טו) שכאשר חזרו השבטים מלמקור את יעקב אביהם, עבר יוסף אצל הבור שהשליכוהו בו, ובירך בדרך ‘ברוך שעשה לי נס במקום הזה’. נבקש, אם כן, לנסות למצוא את מיקומו של אותו בור, היכן הוא נמצא והאם יש אפשרות לבקר שם בימינו.

הברטנורא: ראיתי הבור

לפני כחמש מאות וחמישים שנה, ביקר רבינו עובדיה מברטנורא ז"ע בארץ ישראל, ואת רשמיו אותו מסע הוא חקק באגרת שנדפסה בספר ‘דרכי ציון’, בתוך דבריו הוא כותב: ‘והיינו בדוותן וראיתי הבור אשר השליכו יוסף הצדיק זצ"ל, ובעלות עמוד השחר נשארנו בהרים עד צאת הכוכבים בלילה השנית עברנו חוץ לשכם, והוא באמצע הר גריזים והר עיבל והר גריזים הוא מלא כל טוב'.

היכן הוא דותן?

בדבריו של הברטנורא אנו מגלים שהבור נמצא באזור שבין העיר שכם לדותן. כך אכן מסתבר מתוך הפסוקים שהבור נמצא בעמק הסמוך לעיר שכם, בסביבות ‘עמק דותן’ הנמצא בצפון מערב תל ארן השומרון. כיום נאכלס העמק בעיקר בכפרים ערביים והכניסה למקום גובלת בסכנה של ממש. דרומית מערבית לשכם, מזרחית ליישוב ‘מבוא דותן’, נמצאים חורבות העיר העתיקה ‘דותן’ המכונה ‘תל דותן’. סמוך למקום זה נמצאים שני בורות, שיש המשערים עליהם שיוסף הושלך לאחד מבורות אלו:

א. בור אחד נקרא בשם ‘ביר אלחפירה’ (הצמוד לתל דותן מצד דרום מערב).

ב. בור נוסף הנקרא ‘ביר אל ג'נזור', המרוחק מעט מן התל לצפון מזרח.

בקיבוץ ‘עמיעד’?

אמנם כל הלימוד את פסוקי התורה מבין כדבר פשוט שהבור של יוסף אמור להימצא בקרב מקום לשכם ודותן, הרי למרבה התמיהה והפליאה, קיימת גרסה אחרת שמייחסת את מיקומו בורו של יוסף בקצה השני של הארץ, במזרחו של הגליל, ב'רמת כורזים' סמוך לקיבוץ

זבוב וצורר – מה ההכרח?

ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים (בראשית מ, א) זה נמצא זכוב כפילי פוטירין שלו, וזה נמצא צורר בגלוקסין שלו [-בלחם הראפון] (רש"י).

מהם חטא בחטא אחר, ולא חטאו שניהם באותו חטא. על כך מוסיף ומבאר הכלי-יקר, שזאת יש לדקדק מלשון הכתוב ‘חטאו משקה מלך מצרים’ והאופה, ולכאורה למה הכנים הכתוב את התיבות ‘מלך מצרים’ בין המשקה והאופה, והיה יכול לחברם יחד לומר ‘חטאו המשקה והאופה של מלך מצרים’. אלא בכוונה הפרידה הכתוב, להורות שכל אחד חטא בענין אחר, זה זבוב במשקה וזה בצורר במאפה.

זבוב מניין?

ומנין לנו שדווקא זבוב נפל לכוס ולא צורר? מבאר הכלי-יקר, שגם זאת יש לדקדק משינוי לשון הכתוב, שגבי שר המשקים קרא לו ‘משקה מלך מצרים’, ואילו לגבי האופה לא קרא לו ‘אופה מלך מצרים’. אלא שבשינוי זה בא הכתוב לרמז, שאצל המשקה נפל זבוב, שזה דבר של אונס (כי קשה להיזהר מזבוב הפורח), כך שמעשה זה בעצם אינו נחשב כלל לחטא אצל סתם אדם, ורק בגלל היותו ‘משקה מלך מצרים’, היה נחשב זה לחטא כי כלפי המלך צריך היה להיזהר אפילו מאונס. אבל אצל האופה לא נפל זבוב, אלא צורר, שזה דבר של פשיעה, כי קל להיזהר מזה, ולכן לא קרא לו הכתוב ‘אופה מלך מצרים’, כי אפילו אצל סתם אופה נחשב זה לפשיעה.

הנה בפסוק נאמר רק ‘חטאו’ בלי לפרט מה היה מהות החטא, אלא שרש"י מגלה לנו ששר המשקים חטא בזבוב שנמצא בכוס הבשמים שהיה מגיש למלך לשנות לאחר המרחץ (רש"י במדרש), ושר האופים חטא בצורר של עפר או אבן בכיר לחם. ומכאן נדרשו המפרשים אל השאלה: היכן יש רמז בפסוק שאכן אלו היו החטאים שלהם, ומנין לנו שלא חטאו באיזה חטא אחר שאינו קשור לאפיה ושתיה?

עסקי אפיה ושתיה

בעל ‘כלי יקר’ מסביר, שיש לדקדק כאן מלשון הכתוב שבתחילה קרא להם ‘משקה מלך מצרים’ והאופה, ולא קרא להם כאן בשם ‘שר המשקים’ ושר האופים, (כמו שקרא להם להלן בפסוק ב'), ומוכח משינוי לשון זה שהחטא היה בעסקי האפיה והשתיה.

ואכן גם במדרש רבה (פח, ב) דקדקו כן מלשון הכתוב ‘חטאו וגו' לאדניהם’ – על עסקי אדניהם, דהיינו שחטאו בעניינים הקשורים לתפקיד שלהם, זה בשתייה וזה באפיה.

חטאים נפרדים

אלא שעדיין נותר לנו לברר, מנין לנו שכל אחד

התבוננות והעמקה
בתרגום אונקלוס

פתגמי אורייתא

שר הטבחים – רב קטוליא

אונקלוס: ומדינאי זבינו יתה למצרים לפוטספר רבא דפרעה רב קטוליא.

תורה: והמדנים מכרו אתו אל מצרים לפוטספר סריס פרעה שר הטבחים (לו, ו).

בפסוק זה נחלקו רש"י ואונקלוס בפירוש המילים ‘שר הטבחים’. רש"י פירש: שר הממונה על שוחטי הבהמות למלך. אולם אונקלוס תרגם ‘רב קטוליא’, דהיינו הממונה לטבוח ולהרוג את אלו החייבים מיתה למלך, וכן הוא בתרגום יונתן ‘רב ספוקלטוריא’ שפירושו שר המוציא להריגה, וכן פירש רשב"ם כאן, וז"ל, שר הטבחים, על ידו נידונים הנרצחים והאסורים בבית הסוהר שלו,

ע"כ. וכן כתב בספר הערוך (ערוך ספקלטור).

וכתבו המפרשים (גור אריה) שרש"י לא רצה לפרש כהתרגום, כי לא יתכן שיוסף יפול לבית רוצח, ויש שכתבו (באר בשדה) שלא יתכן שיוסף ישא בתו של רוצח.

אולם בדברי דוד כתב, שגם התרגום שכתב ‘רב קטוליא’, אינו חולק על רש"י, וכוונתו על שחיטת בהמות.

נושאים הלכתיים
העולים מתוך הפרשה

תורה והלכה

נדר בחלום – צריך התרה?

וַיַּעַר בּוֹ אֱבִי וַיֹּאמֶר לוֹ מַה חֲלֹמֶה הָיָה אֲשֶׁר חִלְמָתְךָ הָבֹא נָבֹא אֲנִי וְאָמַרְךָ וְאָחִיךָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרֶצָה (בראשית לז, 9). ורבותינו למדו מכאן שאין חלום בלא דברים בטלים (רש"י). בהקשר ליסוד זה שאין חלום בלא דברים בטלים, נבוא לברר הלכה אחת למעשה הנוגעת להלכות חלומות.

התרה בחלום

על כך מוסיף שם הש"ך (סק"ד), שאפילו אם ראה בחלום שנדר נדר, ובהמשך החלום ראה שהתירו לו את הנדר, אין מועיל ההתרה שהתירו לו בחלום, כיון שאין חלום בלא דברים בטלים, ושמן הנדר עצמו אינו דברים בטלים, וההיתר שהתירו בחלום הוא דברים בטלים, ולכן צריך להתירו שוב בהקצין.

אולם בפתחי תשובה (סק"ג) הביא בשם שו"ת פרח שושן, החולק על הש"ך, וסובר שאין להחמיר בזה, ואם התירו לו הנדר בחלום, הרי זה מותר.

התרה בפני עשרה

בשלחן ערוך (יו"ד סי' רי, ב) מובאת מחלוקת הפוסקים מה דין אדם הנודר נדר בחלום, יש אומרים שאינו כלום ואינו צריך שאלה, ויש אומרים שאדרבה, זה נדר חמור שיש להתירו על ידי חרטה בפני עשרה אנשים היודעים לקרות בתורה.

המחבר פוסק שיש לחוש לשיטת המחמירים, אולם הרמ"א מוסיף, שאם אין יכול להשיג בקל עשרה היודעים לקרות, יתיר הנדר בפני שלשה כמו כל נדר.

הנודר נדר בחלום, לכתחילה יש להתירו בפני עשרה היודעים לקרות בתורה, ובדיעבד די בשלשה בני אדם. וגם אם ראה בחלום שהתירו לו הנדר, לדעת הש"ך אין זה מועיל, וצריך עוד התרה בהקצין.

הלכה
למעשה:

ש
ש
ל
ל
ו
ב

אור הגנוז

הסודות הטמירים אשר גזו
רבינו רש"י הקדוש זי"ע
בתוך פירושו על התורה

דברי גדולי הדורות על רש"י הקדוש שהיה מקובל גדול וכל פירושו מיוסד על דרך הסוד • הסיפור הנורא אודות השתטחות המקובל רבי נחמן בר שמואל על קברו של רש"י בתפילה להבין את פירושו בפרשת וישב על הפסוק ויתנכלו אתו • העדות של רש"י על עצמו שהתענה תר"ג תעניות עד שחיבר פירושו וכל פמליא של מעלה מוצאים נחת רוח בפירושו • דברי משה רבנו על רש"י: 'כל מגמת פניך לשם שמים'!

ואז תעשה ריוח והצלחה לך ולכל ישראל'.
אמרת, מה ענין שמיטה אצל הר סיני, רצה לומר מה ענין יוסף אצל אלדד ומידד. ואשתומם אל המראה ואין מבין, שמתי נפשי בכפי ואמרת בבכי ובמר נפשי [בבקשה מרש"י]: 'אם אני תלמידי חכם בעינך, זכני בכל אלה ולמדני, כי הצדיקים במיתתם קרוים חיים'.

תר"ג תעניות עד שהוצאתי הדבר לפועל

מיד ראיתי ביטוטי רצה לומר נצוצי של אש יוצאים מקברו של רש"י ע"ה ונפק כרוז ואומרת תשמע דברי רש"י בעצמו פה אל פה, וז"ל:

'אני שלמה בר יצחק התעניתי כמנין תר"ג תענית רצופים חוץ משבתות וימים טובים. עד שהוצאתי הדבר לאור והוצאתי מכח אל הפועל, וכשחברתי פירושי הגדול על התורה שבכתב ושבעל פה, ומליא של מעלה מוצאים נחת רוח בדברי. ותרתינן ועשרין שני הוה מפלפל מטטרו"ן עם הקב"ה, ולא הוה נחת רוח למטטרו"ן שר הפנים עד שבא בן עמרם ותיקן הדברים'.

אשריך שכל מגמת פניך לשם שמים

וזה לשונו של משה רבינו ע"ה: 'אשריך שלמה בר יצחק שכל מגמת פניך לשם שמים. ויתנכלו אותו, כבר נתתי חלקם של אברהם יצחק ויעקב, 'איתו עמו' - נתתי בחלקי, 'כלומר אליו' - נתתי חלקו של הקב"ה, ומי שיועד זה, הוא יודע הפלוגתא של הקב"ה עם מטטרו"ן...'

חסרת הטבעת של יוסף ושל חנן

בתחילת הדברים שם מרחיב המקובל רבי נחמן בר שמואל בסודות הטמונים בדברי רש"י אלו הקשורים למלאך מטטרו"ן, וגם כאן בסוף דבריו הוא ממשיך ומביא עוד סודות עמוקים ונעלמים על דברי רש"י אלו, אבל אחר כך כותב: 'וכשהלכתי מקברו בשעת הנחת תפילין מצאתי כתוב על התפילין שלי שכל מי שאינו יודע החילוק בין הסרת טבעת של פרעה שנתן ליוסף ובין הסרת טבעת של אחשוורוש שנתן להמן, אל יהיה עוסק בנסתרות הללו!'

סוד עתיק

לסיום יש לציין, שמלבד הסודות שגילה רש"י בחזיון גורא זה לרבי נחמן בר שמואל, אנו מוצאים גם בספח"ק אוהב ישראל להרה"ק מאפטא זי"ע, בפרשת השבוע, שמביא בשם הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע, שביארו סודות נעלמים על דברי רש"י אלו, ונצטט כאן כמה שורות מדבריו:
'ויתנכלו אותו להמיתו. ופירש רש"י ז"ל אותו כמו אתו עמו כלומר אליו. וכבר צווחו בזה קמאי דקמאי להבין דברי קדשו של רש"י ז"ל בזה. ולי נראה לפרש. דהנה רש"י ז"ל רמז כאן סוד עתיק.... וזו שרמז לנו רש"י ז"ל במתק לשונו אותו כמו אתו...ודברי פי חכם חן. ושפתים ישק משיב דברים נכוחים. והמשכיל יבין כי עמוק הוא'.

ויתנכלו אתו להמיתו, ורש"י מסביר וכותב: "אתו - כמו אתו, עמו, כלומר אליו". דברים אלו של רש"י סתומים וקשים להבנה, ומפרשי רש"י בדרך פשט נדחקו לפרשם.

החיד"א בספרו שם הגדולים (מערכת ש', ערך רש"י) מציין שהוא ראה בספר 'מאמר העתים' להרמ"ע מפאנו, שם הובא מעשה ממקובל גדול אשר רש"י הקדוש התגלה אליו וגילה לו סודות שטמן בדבריו אלו.

סיפור פלא זה נדפס גם בספר 'שו"ת איתן האורח', שחיברו הגה"ק רבי אברהם הכהן ראפפורט זי"ע מלבוב, בפרשת וישב (קונטרס אחרון), כשהוא כותב בסיום הדברים שסיפור זה הוא העתקה ממה ששלח הכותב ר' זלמן מבריסק, אשר העתיק 'מורנו שלמה שמעון ר"מ ואבר"ק', אשר הוא העתיק מספר ישן נושן בק"ק קרעמניץ, ושולח לר' זלמן אהוב ז"ל: 'ואני העתקתי אות באות, נאם אברהם בר יחיאל לוויא ז"ל'.

עשן ופיסת יד אש יצא מהקבר של רש"י

מעשה פלאי זה קשור למקובל וצדיק אחד שהלך להשתטח על קברו של רש"י, כי הוא רצה לדעת את הסוד בדברי רש"י אלו, ויצא אש ואוהרה מקברו של רש"י שהוא לא ראויו לכך, והוא צריך כפרה על שרצה לגלות סוד זה, עד שהוא הוסיף לבכות על קברו של רש"י בבקשה שיתגלה אליו וילמדנו הכוונה בדברים אלו, ורש"י אכן דיבר עמו ואמר לו שפירושו נכתב לאחר תר"ג תעניות ולא כל אחד ראויו להם.

נעתיק כאן את הסיפור, אות-באות, מהקונטרס המקורי:

אני נחמן בר שמואל הולך רכיל מגלה סוד...ואומר אני נחמן בר שמואל, שהלכתי על קברו של אותו צדיק רש"י ע"ה, הייתי בועט ברגלי, והייתי מרעיש על קברו, ויצא מעט עשן מקברו, ונרתעת לאחורי, וראיתי פיסת יד של אש, וזה לשוני: אם התרעתי לגלות לך, ויתנכלו אותו כמו אתו עמו כלומר אליו, מי התיר לך. ומיד הלכתי בפחי נפש.

ומיד כשהלכתי ד' אמות לאחורי, שמעתי קול דממה דקה: תשחירי עיניך בתענית, ואם לאו אין לך תקנה. כי כל האותיות כלומר אליו, הם צועקים אליך למרום.

בכיתי בכיה גדולה

ומיד כשהלכתי לביתי פגע בי נשח, והיה כתוב על ראשו כל ערל וטמא לא יאכל בו. מיד בכיתי בכיה גדולה ואמרת בלבי, והרי שום דבר טמא ופיגול [לא] בא לידי.

הבקשה מרש"י: 'למדני'

מיד הלכתי ושטחתי על קברו של אותו צדיק כל הלילה. ומפלגות הלילה שמעתי קול קורא אלי: 'לאו אתה דומה לרש"י שהיה מוסר את עצמו ונפשו על דברי תורה, והרבה תורה בישראל. וכמעט שנעלמו ממך שערי דמעות'.

אמרת ח"ו אין לי תקנה, מיד הראו לי מן השמים: 'תעסוק באלדד ומידד אז תתקון עיוותך, ואז תוכה לידע אמאי קרא משה רבנו ע"ה קפילא בסעודה של דוד המלך עליו השלום,

פירושו של רש"י הקדוש על התורה, התרומם בפי ישרים והתקדש בקרב צדיקים, אשר הפליאו את העובדה שלצד עומק הפשט שבדבריו, אף טמן רש"י סודות נעלמים וקדושים בתוך פירושו. לקראת ימי האורה - זו תורה הבאים לקראתנו לטובה, בהם ביקשו וזים להשכיחם תורתך נתדבק כולנו באור התורה ונוסיף חיילים בלימוד התורה הקדושה עם פירושו הבהיר של רבינו רש"י הקדוש זי"ע"א.

רש"י היה מקובל גדול

כך כתב הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע בשו"ת דברי חיים (או"ח ח"ב סי' ח'): 'כידוע שרש"י ז"ל ה' מקובל גדול, כנראה מכמה מקומות שהביא שם ע"ב (סוכה מ"ה ע"א ד"ה אני והו) וגבי שלש טיפות (מנחות כ"ט ע"ב ד"ה אחת בה"ט) וכמה מקומות עצמו מספר, עכ"ל'.

כך כתב כבר החיד"א בשם הגדולים במערכת רש"י: 'זהוה לו יד ושמ בבבלה... ובחון לשון הזהב בפרשת בשלח שכתב יו"ד על שם המחשבה... וכוון רבינו להקדמת מורינו הרב חיים וויטאל וצ"ל הסתומה בעץ החיים ומבוארת בשערי קדושה'.

אבי המקובלים

גם הגה"ק רבי חיים אלעזר ממנוקאטש זי"ע, בעל מנחת-אלעזר כותב בספרו 'דברי תורה' (מהדור"ק סי' נ): 'זידוע דרבינו רש"י ז"ל היה אבי המקובלים, וטובא גניו בגוייהו בעומק דבריו בפנימיות, כאשר פירשו בדבריו ולשונו הקדוש הרבה מבעלי הרמז והסוד חכמי האמת'.

בנויים על דרך האמת

המקובל רבי יעקב שאלתיאל ניניו זי"ע, מתבר הספר 'אמת ליעקב', כותב: 'יש לנו קבלה מרבינו האריז"ל שדברי רש"י בנויים על דרך האמת' (נדפס בסוף ספר נשמת כל חי לרבי חיים פאלאג"י).

קיצור כל הסודות

גם בספר 'לקט שכחה ופאה' (ברדישוב תרס"ב) מובא סיפור מופלא, שהגה"ק המקובל האלוקי רבי שמשון מאוסטרפולא זי"ע רצה לחבר פירוש על התורה על דרך הקבלה, והתחיל לכתוב על פסוק ראשון 'בראשית', וכתב כמה דפים באריכות ובעמקות גדולה, ואחר כך ראה שאין בני אדם יכולים להבין זאת מחמת עומק המושג וקוצר המשיגים, ולכן התחיל לכתוב רק את תמצית הדברים ובדרך פשוט, ועדיין היה הפירוש החליט, והחליט לקצר עוד ולכתוב ממש תמצית ועיקר הדברי, וכאשר סיים לכתוב התמצית והקיצור ראה שדבריו דומים לפירוש רש"י, כי כל הסודות טמונים בפירוש רש"י.

ספר ישן נושן מהעיר קרעניץ

אחת הדוגמאות הפלאיות לכך היא בפירושו של רש"י על הפסוק בפרשת השבוע, פרשת וישב (בראשית לו, יח)

רבבות הזוכים באוצר יעמדו על הברכה רבבות אלפי ישראל אשר למדו ושיננו, סיכמו ונבחנו ועמדו בכור המבחנים המקיפים על כל התורה שבכתב בעיון ובבקיאות וזכו באוצר בלום של ידיעת התורה וקנין נצחי לדורות

מבין המוני הלומדים והנבחנים, עלו בגורל 100 זוכים
בתורה כארד ע"ס 100 ש"ח

הרב שלמה אבן צור - ירושלים, הגר"א | הרב מיכאל אהרונסון - ביתר עילית | הרב משה פרוש - בית שמש | הרב יהודה פויטרקובסקי - בני ברק, פעמי יעקב | הרב רפאל דו - מודיעין עילית, הרב ברנר | הבה"ח שמעון מנדל - אלעד, אהל שמעון ערלי | הבה"ח חיים קליין - ירושלים, פוניב' | הרב אשר דושינסקי - בני ברק, שלהבת התורה | הרב גרשון לוצקין - ירושלים, מיר | הרב ישראל אפרים רייך - טבריה, צאנו | הרב חיים מרדכי שפר - בית שמש, רמת אברהם | הרב ישראל שפירא - עפולה, רומנו השם | הרב יצחק צבי ליבוביץ - תפרח, יגל יעקב | הבה"ח מנחם פופוביץ - רכסים, תורה בתפארתה | הרב שמואל אייזנשטיין - ירושלים, מיר | הבה"ח אהרונ אבלין - ביתר עילית, עיון התורה | הרב דוד ליכטנשטיין - ביתר עילית | הרב דוד הירש - בית שמש, זכרון יעקב | הרב עקיבא לייכטנר - ניו יורק | הרב שלמה אנגל - בית שמש | הבה"ח חיים מאיר כהן - ביתר עילית, עטרת שלמה | הרב זאב בירנבוים - בני ברק | הרב אברהם קלמרוסקי - חצור הגלילית | הרב מיכאל צוייג - בית שמש, אהל שמואל | הרב ישראל מאיר פלם - רכסים | הבה"ח חיים יעקב גליק - בני ברק, לומדי תורה | יניק וחכים יעקב גרליץ - מודיעין עילית, כלל חסידי | הרב דוד נשר - בני ברק, מורשה ודעת | הבה"ח ישראל פלנר - ביתר עילית, אהבת התורה | הבה"ח שלמה סטפנסקי - ירושלים | הרב זאב וייס - ירושלים | הבה"ח יחזקאל פלדמן - ירושלים, תורה בתפארתה | הבה"ח חנמן דוד שמרל - פתח תקווה, מתיבתא דברי חיים צאנו | הרב קלמן פרוסקין - ירושלים, מיר | הרב יהושע יודייקין - מודיעין עילית, חזון איש | הרב מנחם מנדל קיבוביץ - ירושלים, מיר | הרב אליהו וודה - פתח תקווה | הרב יצחק טולידאנו - ירושלים, אהבת שלום | הרב פנחס משינסקי - נתניה, צאנו | הבה"ח יהודה שטרן - ירושלים | הרב שמואל וייסבלום - חיפה, סערט ויוניץ | הרב משה זלונקי - בית שמש | הרב אבא שפירא - ירושלים | הרב יקותיאל יעקבזון - בני ברק, חזון איש | הבה"ח אברהם הלוי - אשדוד | הרב אברהם שמואל ענגלנדר - ירושלים | הרב שמעון משה ברנשטיין - בני ברק, אדרי התורה - צאנו | הרב זאב קרטיס - מודיעין עילית, כתר תורה | הבה"ח שלום יוזעף - בני ברק | הבה"ח יצחק ברכה - ירושלים, נתיבות מרדכי | הבה"ח פנחס מנחם זייבאלד - בני ברק | הרב יצחק מרדכי לוברבוים - ביתר עילית | הרב בצלאל גרין - בית שמש | הרב שלמה חן - נוף הגליל, ידוע תורתך | הרב יוסף הלוי - מודיעין עילית, רצופות אור אלחנן | הרב יהונתן פלם - עמנואל, סלונים | הבה"ח מנחם נתן גלבר - בית שמש, עילית | הרב שמעון מנחם קראוס - ביתר עילית | הבה"ח ישראל אולמן - נוף הגליל, דושינסקיא | הרב גבריאל דיאמנט - תל ציון, אהבת שלום | הבה"ח יהודה גולדשטיין - ירושלים, קרלין | הרב שלמה יהודה מושקוביץ - אלעד | הרב אליהו הוועמן - אלעד, מדרש אליהו | הרב יעקב מנחם בן ציון רובין - ירושלים, יניק וחכים מאיר יחזק - בני ברק, תשב"ר | הרב שעיה יוזבין - ירושלים | הרב נפתלי אנגלנדר - בני ברק, ויוניץ | הרב יעקב שמיטאן - נתיבות, תפארת דוד | הרב מאיר מיפלד - בני ברק, פוניב' | הרב ישראל ברוכשטט - ירושלים, אוהל יונתן | הרב מרדכי ויסנשטין - אופקים | הרב משה שטרן - בני ברק, ויוניץ | הרב יצחק פריינד - ירושלים | הרב יוסף שלמה טייב - עפולה, תורת משה אהרן | הרב יעקב רובינשטיין - רחובות | הרב גרשון גד נורקין - ביתר עילית | הבה"ח דוד קליין - ירושלים, סלונים | הרב מאיר דיסלדורף - תל אביב | יפו | הרב שלמה זלמן כהן - תל ציון, מיר - הרובע היהודי | הרב שלמה שמואל - מודיעין עילית | הרב מאיר פולק - בני ברק | הרב ישראל דרוביני - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב משה ריבלין - לוד, כתר תורה | הבה"ח שמעון דרוק - ביתר עילית, עמלה של תורה | הרב יהודה בינדר - בני ברק | הרב ישראל ויין - חיפה | הרב יצחק חיימפוד - בני ברק, ברכת שמואל | הרב מנחם ורונבאום - ירושלים | הרב אשר שטרנבוך - בני ברק | יניק וחכים אריה בר נתן - ביתר עילית, אור עולם | הרב שמואל רונפלד - בני ברק, בוסלב | הרב יהונתן בן הרוש - בית שמש, יערות דבש | הבה"ח יוחנן מאיר שפיר - צפת, מאמר מרדכי נדבורנה | הבה"ח חיים פודולסקי - מודיעין עילית, ירושלים | הרב משה יהודה מושקוביץ - נוף הגליל, בעלזא | הרב רפאל רבינוביץ - חיפה, מגדל עד | הרב שמונה בונם ורונבא - בית שמש, דושינסקיא | הרב אברהם ולדשיין - מודיעין עילית, נחלת יעקב | הרב שמואל ויטמן - בני ברק | הרב פנחס צימרמן - בני ברק

בקשה חשובה

במכון ההוצאה לאור של מפעלינו הקדוש, שוקדים בימים אלו על שורת ספרים וחיבורים שצפויים לראות אור בס"ד במהלך השנים הקרובות עם השלמת מלאכת המחשבת. אחד מהפרויקטים עליהם אנו שוקדים, הוא הו"ל של חמשה חומשי תורה מבוארים ע"פ דרכו של רבינו רש"י הקדוש זיע"א, עם שלל הספות וחידושים.

היות וברצוננו להפיק בס"ד תחת ידינו דבר נאה ומקובל על לב לומדי התורה שבכתב והוגיה, אנו מבקשים מקהל הלומדים שליט"א, להפנות אלינו רעיונות והצעות להוספות, חידושים, ליקוטים או ביאורים מסויימים שיכולים לסייע בעד לומדי התורה.

במקביל, יתקבלו בכל עת רעיונות או הצעות, שיתופי פעולה וסיוע להו"ל של שאר ספרי עזר וסיוע ללימוד התורה שבכתב או לפירוש רש"י הק'.

את ההצעות יש להפנות לדוא"ל
מכון ההוצאה לאור: tora613a@gmail.com

בברכת התורה ובתודה מראש, המערכת

נר לאחד נר למאה!

לקראת הופעת גיליון

100

בשבוע הבעל"ט - בעיצומם של ימי האורה זו תורה

מלאים אנו שבח והודיה להקב"ה נותן התורה ברוך הוא על הזכות העצומה שנפלה בחלקנו להפיץ את מעיינות התורה שבכתב להביא את דבר חשיבות הלימוד הנשגב ולהרבות בס"ד את לומדי התורה והוגיה בכל אחר ואחר

לציון 100 שבועות של אור התורה
המאיר רבבות בתים בישראל מדי שבוע בשבוע בעזה"ל

מכריזים אנו על מבצע

'נר למאה'

להוספת עוד 100 נקודות של אור
להפצת הגיליון השבועי ברחבי ארה"ק

המבצע
מיועד לבתי
כנסת גדולים
וישיבות גדולות
בלבד!

המבצע המיוחד מתאפשר הודות לתרומתו האדיבה של ידידנו הנכבד והיקר שליט"א לעילוי נשמת הרבני החסיד מו"ה יהושע פנחס במו"ה צבי הכהן ז"ל

וכל הקודם זוכה!

רוצים לזכות את הרבים באזור מגוריכם
בבית הכנסת או בישיבה שלכם?

וקבלו

בכל שבוע את מארז הגיליונות עד לפתח הבית בדיוור ישיר - לזיכוי הרבים!

עדכנו

את כל פרטי בית הכנסת / הישיבה, והכתובת למשלוח.

חייגו

לקו 'קול התורה' בשעות המענה האנושי בשלוחה 8 (אחרי בחירת השפה)

לפרטים והצטרפות חייגו עכשיו:

02-500-2018